

Saud jemgyýetinde dindarlyk peseldimi?

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Saud jemgyýetinde dindarlyk peseldimi? SAUD JEMGYÝETINDE DINDARLYK PESELDIMI?

Saud ýolbaşçylygy uly jogapkärçiligi boýnuna aldy, duşmanlarynyň hüjümlerine döş gerdi, agyr päsgelçilikleriň birnäçesini ýolundan sowdy.

[Riýad, Saud Arabystany / Fotosurat: Reuters](#)

Saud Arabystany soňky ýyllarda ýurdy başga sebitlere ýetiren oňyn üýtgeşmeleri başdan geçirdi.

Muňa garamazdan radikallar awularyny pürküp dur we ýygy-ýygdan bu uly üýtgeşmeler we ýazylganlyk tolkuny sebäpli saud jemgyýetinde dindarlygyň peselýändigini hakda gep-gürrüň ýaýradýarlar.

Şeýle gümanly pikirleri ýaýratmak üçinem her bir konserti, kinofilmleriň görkezilişini, sport ýaryşlaryny bahana edýärler.

Eýse, bu dogrumy? Jemgyýetiň çyndanam öňkä garanda dindarlygy pesmi?

Aslynda düýbünden tersine: Jemgyýet has dindarlaşdy we has az radikallaşdy.

Biziň göz önüne tutýan dindarlygymyz bilen radikallaryň göz önüne tutýan dindarlygy düýbünden tapawutly.

Radikallaryň dindarlyk diýilse, düşüňän zady – ýeke-täk konserwatiw düşündiriş formasynyň mekdeplerde, ýokary okuw jaýlarynda, metjitlerde, jemgyýetçilik durmuşynda we hatda aýal-gyzlara girmek gadagan edilen stadionlarda adamlara zor bilen kabul etdirilmegidir.

Zol awusyny pürkesi gelip durlar, çünki olara giň ygtyýarlyklaryň we jemgyýetiň üstünde ýiti täsir bagyş eden bu dindarlyk, ýagny, olaryň aňlaýsyça konserwatiwlik soňky ýyllarda kem-kemden ýok boldy.

Her konserwatiwlikleri artan gezeginde meşhurlyklary bilen batyrgaýlyklary-da artdy. Bu konserwatiwlik aradan aýrylansoň tebigy taýdan täsirleri peseldi, jemgyýetçilik ulgamyndaky güýçleri azaldy we önden bäri ekranlara çykyp, agressiw çykyşlary edýän we nämäniň-nämedigini bilip duranlara garşy küşgürýän ýyldyzam bolsalar, häzir adamlaryň gyzyksyz bolup galdylar.

Hawa, dogram aýdýarlar. Olaryň göz önüne tutýan dindarlygy saudlaryň arasynda mazaly peseldi we muňa garşylyklaýyn yslamyň hakyky ruhuna has ýakyn hakyky dindarlyk artdy.

Munuň özi taliban stilinde pikir galybyny basyş we zorluk bilen boýnuňa dakmazdan, şahslaryň gymmatlygyna we saýlap alan ynanjyna hormat goýýan ruhdyr.

Hawa, şunuň ýaly dindarlyk Saud Arabystanynda güýçlendi. Şeýlelikde, häzir diniň çuňňur özeniniň gözel ahlak, medeni ruh, hoşniýetlilik bilen aňladylýandygyna düşüňän dürli-dürli, köptaraply we tapawutly jemgyýet görýäris.

Saud jemgyýeti indi dürli ýurtlardan, milletlerden, dinlerden bolan köp sanly adama gujak açýar we bular parahat durmuşda bir ýerde ýaşaýarlar.

Radikallaryň dindarlygy ikiýüzlülügiň derejesini güýçlendirýär. Şonsuzam adamlar ýeke-täk modele uýgunlaşmak üçin hakyky ýüzlerini gizleýärler.

Saudlaryň dindarlygy artandan soň bu faktor peseldi, çünki

adam ynanmadyk zadyna ynanýan kişi bolmaga mejbur bolanok, jemgyýetiň içindäki köpdürlüligiň we şahsyýetiň güýjüniň syry-da şunda.

Içinden böleklenen, çüýrän we içinde ýok zady bar ýaly edip görkezýän jemgyýet hiç haçan ösübem bilmez, oňly medeniýeti-de bolmaz.

Radikallaryň dindarlygy – adamkärçilikli gymmatlyklaryň ýok edilmegi diýmekdir. Aýal-gyzlaryň görülmeýän jandarlar ýaly jemgyýetden çetleşdirilmeginde muňa görnetin şaýat bolduk.

Saudlaryň artýan dindarlygy bolsa, düýbünden tersine: aýalyň özbaşdak güzeranyny dolamagy we şahsyýetini kemala getirmegi üçin ýardam berýär. Öň gadagan edilen gaty köp ugurda indi saudly zenan ilçileri, futbolçylary, aşpezleri we işçileri görýäris.

Saud zenanynyň jemgyýetdäki ornuny we gymmatyny nähili gaýdyp alandygyny görmek hem iň gowy manzaralardan bolsa gerek. Öň mähremi bilen ýola çykmak hökmany talap bolan bolsa, indi giriş-çykyşda siziň pasportyňyza möhür basýan işgäre öwrüldi.

Saud Arabysyany indi başga ýurtlaryň raýatlarynyň kinofilme tomaşa etmek, konsertlere ýa-da kitap sergilerine gatnaşmak üçin gelýän gaçybatalgasyna öwrüldi.

Ýogsam bolmasa, bular öň degişli kanunlar arkaly gadagan edilen zatlardy. Şular ýaly ýeňillikler döredilensoň, adam özüni hasam ýeňil duýýar.

Saud Arabystany indi şahsy azatlyklaryň sepleşýän ýeri adamyň haýsydyr bir çäklendirme ýa gysyş bolmazdan bagtyýarlygyny tapýan ýurdy.

Medeni dindarlyk bilen sungatyň, döredijiligiň we el-Ulanyň dünýä paýtagtlaryndan birine öwürülen antik eserleri görmäge gelýänleriň arasynda hiç hili çaprazlyk ýok.

Emma bu ýagdaý Saud Arabystanynyň ýapyk we yzagalak ýer bolup galmagyby isleýän ekstremistleriň göwnüne ýaramaýar we muňa garşy söweş yglan edýärler.

Saud Arabystany indi ähli dinleri, medeniýetleri, milletleri we etniki toparlary gujagyna sygdyrýar. Şunuň ýaly ähli deňsiz-taýsyz köpdürlüligiň entek ýetmeli sepgitleriniň bardyggy onuň meýilleşdirýän indiki maksatnamalaryndanam belli

bolýar.

Saud ýolbaşçylygy uly jogapkärçiligi boýnuna aldy, duşmanlarynyň hüjümlerine döş gerdi, agyr päsgelçilikleriň birnäçesini ýolundan sowdy.

Hakyky medeni dindarlaryň janlanmagynda görýän zadymyzam şol batyrgaý ädimleriň miwesidir.

Ekstremizme garşy göreşdi we muny öz peýdasyn halk bilen ýakynlaşmagyň guralyna öwürmedi. Diňe şunuň özem belläp geçmeli bir aýratynlyk.

Şonuň üçinem agressiw ýygynçaklar we radikalizmiň tarapdarlary oňa hüjüm edýär, onuň abraýyny garalamaga synanyşyp, dogry ýoldan azaşmakdan aýyplaýar. Emma ýagdaý munuň düýbünden tersine...

Memduh MUHEÝNI,

«Al Arabiya» telekanalynyň başlygy.

Şenbe, 02.09.2023 ý. Publisistika